

Przemysłowiec

TYGODNIK POPULARNY DLA SPRAW TECHNIKI I PRZEMYSŁU

Prenumerata wynosi:

w Austrii:
miesięcznie..... K 1 20
kwartalnie..... „ 3 50
rocznie..... „ 14 —
w Niemczech:
kwartalnie..... M 3 50
rocznie..... „ 14 —
w Królestwie polskiem:
kwartalnie..... rubli 2 —
rocznie..... „ 7 —

Redakcja i Administracja
Lwów, ul. AKADEMICKA 26

Przedruk z Przemysłowca
dzwolony jedynie za
podaniem źródła

Wychodzi w każdą
sobotę rano.

Ogłoszenie (inseraty)
od miejsca wiersza je-
dnej szpalty drobnym
drukem (petit) 40 h.

NUMER POŁYDZIEWY 40 h.

Prenumeratę przyjmują wszędzie biura dzienników i księgarnie oraz ADMINISTRACJA WLASNA: „PRZEMYSŁOWCA”, Lwów, AKADEMICKA 26.
Zastępstwo na Królestwo: Księgarnia E. Wende i Sp., Warszawa Telefon Nr. 806.

*** * Redaktor naczelny: Inżynier cywilny Edmund Libański. *** * *

TREŚĆ: Nr. 49. zawiera następujące artykuły:

1. STOWARZYSZENIA SPOŻYWCZE. (Feliks T.)
2. SPRAWY PRZEMYSŁOWE. Nauczycielstwo w sprawie uprzemysłowienia kraju. (M. Budzanowski) — Wystawa metalowa.
3. RUCH PRZEMYSŁOWO-HANDLOWY
4. SPRAWY TECHNICZNE. Kilka słów ogólnych o Ameryce (Inż. Stanisław Manduk).
5. KRONIKA TECHNICZNA I PRZEMYSŁOWA. Nowy zakład przemyślowy. — Fabryka maszyn i odpowiedź Perkuna. — Złoto na Węgrzech. — Techniczna gwara polska. — Najbardziej na północ wysunięta droga żelazna na ziemi. — Zjazd maszynistów.
6. WYNAŁAZKI I KONKURSY. O fotografię w naturalnych barwach (Jan Szczepański) (c. d.).
7. POUČZENIA I PRZEPISY. Książka narzędników.
8. PYTANIA I ODPOWIEDZI.
9. GŁOSY Z KRAJU. Wystawa przeglądowa wyrobów kraj. w Przemyśle.
10. PRZEMYSŁ ARTYSTYCZNY. Muzeum rzemiosł i sztuki stosowanej w Warszawie.
11. SPRAWY ZAWODOWE KOBIEC. Jak wycho-
wywać córki? (c. d.)
12. BIBLIOGRAFIA.
13. KORESPONDENCJA REDAKCYI.
14. FEJLETON. Św. świta postępu techniki i prze-
mysłu. (Edmund Libański).
15. OGŁOSZENIA.

FELIKS T...

Stowarzyszenia spożywcze.

(Dokończenie.)

Niedostateczność kapitału, taniej rozwój Stowarzyszeń, nie pozwala na założenie wspólnego biura, któreby się sprawami Stowarzyszeń zajęło; nie pozwala na założenie tak niezbędnego, a tak pod wielu względami potrzebnego składu hurtowego dla Stowarzyszeń.

Gdy biuro zajęłoby się bezpośrednio (w handlowym znaczeniu) sprawami to-

warów i wyrobieniem odpowiednich stosunków, skład Stowarzyszonych wyrabiałby ludzi do obsługi poszczególnych sklepów spożywczych. A wtedy odpowiednio przygotowaniu i rozumie się zabezpieczeniu na przyszłość specjaliści inaczey odpowiadali jak dzisiejsi przegrom handlowcy.

Skład taki wyrabiałby zarówno buchalterów, korespondentów, kalkulatorów, jak kasyerów, dysponentów, ekspedyentów, a nawet i niższą służbę sklepową.

Organizacja taka, już sama z siebie wytwarzałaby inne organizacje dodatkowe jak: kasy przeczności, przytulki, szpitale, ubezpieczenia itp., które, jako dające namacalną korzyść Stowarzyszeniom, byłyby właściwą siłą przyciągającą dla całych mas, a te z konieczności szukaczy musiały na przyszłość zabezpieczenia i na starość spokojnego portu.

Do posiadania i podtrzymywania urządzeń hurtowych i bezpośrednich stosunków z głównymi rynkami towarowymi, przyczyniłoby się urządzenia kredytowe, specjalnie dla popierania współzawodnictwa powołane. Wiadomo bowiem, że handel na pewne pory większych zakupów, na które w danej chwili niema w zapasie dostatecznej gotówki. Korzystanie w tej porze z taniego kredytu, dalołoby możność wyzyskania możliwie najniższych cen i najdogodniejszych warunków.

Poza temi największej wagi sprawami zauważyć się daje brak wzajemnej spójności i wzajemnego porozumienia.

Braki te usunąć się dają przez zjazdy, odbywane periodycznie w różnych miejscowościach, stosownie do potrzeby. Zjazdy takie usuwałyby braki najmniejsze, a jednocześnie dalyby możność omówienia spraw ogólniejszej natury i decydowania o wprowadzeniu w życie celów, dalej idących. Regulo-

wałyby mogły sprawy wewnętrzne, zaprowadzić jednolitość w sposobie prowadzenia interesu, słowem przyczynić się do wzorowego zaprowadzenia wewnętrznej organizacji, której doskonałość tak potężnie i decydująco wpływa na powodzenie każdego przedsiębiorstwa.

Przy takiej organizacji ustąpiłaby niewiara i wątpienie w siły własne, zyskałoby się poparcie ogółu i odpowiednio traktowanie tych, którzy w sprawy te duszę swoją wkładają.

Praca stałaby się wogóle celową.

Instytucja, powstała z potrzeby, nie będzie miała entuzjastycznego podkładu, nie będzie zakładała na los szczęścia, ale przygotowana rozważnie, po rozpatrzeniu najdrobniejszych szczegółów, oparta zostanie na podstawie czysto handlowego obrachowania, jakiego spodziewać się można od ludzi z handlu wyrosłych i żyjących z tym handlem.

Jeżeli tak będzie (a że tak będzie, spodziewać się należy po ludziach twardej, uczciwej pracy) Stowarzyszenia nasze w obecnym stanie ostać się nie będą mogły. Zostałaby im jedna droga — złączyć się z kupcami kolonialnymi dla wspólnego działania, naturalnie bez wyrzekania się celów właściwych, bez schodzenia z drogi, dla Stowarzyszenia wytkniętej.

A zdaje się w ten sposób złączone interesy będą mogły iść koło siebie równolegle z uwzględnieniem potrzeb każdej z osobna gałęzi.

Sądząc, że tą drogą złączyć się dadzą obecne przeciwności, rozgoryczenia i rozbieżność interesów, a wspólna harmonia wzmacni handel krajowy.

Lwowska Fabryka -
chemiczna - - - - -
- Lwów - - Zamarsztynów

„PLEN“

38 Mydła toaleto: 23-74
Mydło Imci pana Zabołckiego - -
Na-ja-Ka-Je - - - - -
Japońskie, Wschodnie piękności

Środki opalunkowe - - - - -
Sole do kąpiei z kwasem węgl.
Plasty angielskie i inne - - -
Atramenty, Gumy arabska i t. d.

Streszczając się ostatecznie, przechodzę do wniosku, że należy dla zadania właściwego biegu sprawom Stowarzyszeń Spożywczych stworzyć organizację, złożoną z ludzi czynu i energii, dobrze obajomionych ze sprawami handlowymi, społecznymi i ekonomicznymi.

Zadaniem tej organizacji byłoby:

1. Założyć organ, poświęcony specjalnie sprawom współziewalstwa, wydawać broszury, urządzić odczyty.
2. Zorganizować biuro centralne.
3. Zająć się gromadzeniem fundusów na założenie urzędów hurtowych.
4. Starać się o wytworzenie instytucji kredytowej, specjalnie do popierania współziewalstwa.
5. Stworzyć związek współziewalcy ogólny.
6. Utworzyć sojusz z kupcami kolonialnymi w celu wzajemnego popierania się.

Sprawy przemysłowe.

M. BUDZANOWSKI.

Nauczycielstwo w sprawie uprzemysłowienia kraju.

Organizacja nauczycielska w sprawach ekonomicznych mogłaby spowodować istotny przewrót. Nauczyciel bowiem, jest w stanie wpływem swoim rozbudzić w milionach ludu świadomości celiw, a prztem rozniecić zapal, który byłby w możności ogarnąć i poruszyć cały kraj.

Abv taką zmianę spowodować, potrzeba zorganizować ludzi świadomych celu, pełnych poświęcenia, ludzi takich, którzyby mogli

działać równocześnie słowem i piśmem w różnych okolicach kraju.

Takiej misji, oddaćby się mogli z pożytkiem tylko nauczyciele.

Zwróćmy tylko uwagę na to, jak dla tej sprawy szczęśliwie i dogodnie rozmieszczonym jest nauczyciel.

Znajduje się on w różnych okolicach i we wszystkich miejscowościach po całym kraju. On sam przeważnie ma bezpośrednią styczność niemal z całym społeczeństwem, a głównie z ludem. Liczba nauczycieli w Galicji dochodzi blisko 10-ciu tysięcy, co właściwie dla tej sprawy stanowi podstawę. Mało kiedy zwracano się do nauczyciela w sprawie racjonalnej organizacji dla stworzenia potężnej siły w sprawach przemysłowych, a przecież w obecnych warunkach mógłby on przeciwstawić dostateczną siłę do wyparcia nam wyrobów obcych i mógłby się zaopiekować na szeroką skalę swojskim przemysłem. Siłę jego dla tych celów ocenimy, biorąc pod rozważę, że pod jego wpływem znajduje się milion działyw szkolnej, a z tytułu tej samej działyw ma z nim bezpośrednią styczność drugi milion njeów i matek.

Zastanówmy się choćby nad tem, że w rękę nauczyciela znajduje się konsument przyborów szkolnych, a te przybory sprzedawane są dziś z fabryk obcych za wielkie sumy, bo za kilka milionów rocznie. Gdyby więc tylko pod tym względem t. j. co do importu przyborów szkolnych uczyniono wyłom, to już dla tego samego opłaciłoby się nauczycielstwo zorganizować.

Poza przybarami szkolnymi znajduje się jeszcze wiele innych galezi, w których nauczyciel mógłby oddać krajowi nieobliczone usługi. Iłeż to rok rocznie wysyłamy za gra-

nicę pieniądze za dziecinne zabawki! Drobne te rzeczy nie są trudne do wykonania we własnym kraju, gdzie mogłoby być zastosowane do potrzeb narodowych i oprzeć się na motywach, odpowiadających potrzebom wychowawczym i w duchu czysto narodowym.

W zakres zabawek wchodzi jeszcze i takie przedmioty, jak premie, upominki gwiazdki, rozliczne gry towarzyskie itp. przedmioty, których rozpowszechnienie zależy często od rady i zachęty nauczyciela.

Pod tym względem w porozumieniu z nauczycielstwem mogłoby powstać np. jakiś centralny szkolny dom handlowy, skąd wspomniane przedmioty rozchodziłyby się po całym kraju, zaopatrywały wszystkie pokrewne handle, a prztem bardzo skutecznie rugowały towary obce.

Przemysł drzewny, który się u nas budzi, mógłby przy poparcu zorganizowanego nauczycielstwa rozwinąć się znakomicie i wtenczas nie potrzebowałoby wysyłać materialu do przeróbki za granicę po to, aby go po przerobieniu z powrotem za drogie pieniądze odkupywać. Od kilku lat, dzięki poszczególnym usiłowniom, rozwija się po naszych szkołach *sljda*, więc i tu nauczyciel miałby szerokie pole do działania, bo liczyby na większy rynek zbytu. A ponieważ w zakresie wyrobów drzewnych wchodzi również wyroby zakopiańskie i huculskie — towar oryginalny o właściwym charakterze, a więc i tak gałąź przemysłu mogłaby być bardziej rozpowszechniać i przynosić znaczne zyski.

Dodajmy do tego wyroby koszykarskie itp. przedmioty, a wszystko to razem wzięte, przedstawia dość poważny dział produkcji, aby można było nim zainteresować szerokie warstwy społeczne.

EDMUND LIBAŃSKI.

Ze świata postępu techniki i przemysłu.

(Zagadkowy lód. — Powietrze w stanie ciekłym i stałym. — Aparat Lindęgo. — Doświadczenia z płynną atmosferą. — Patrony wybuchowe z powietrza. — Oxyliquid. — Doświadczenie prof. Metza (powietrze przy —220°). — Eksplozje zamrożonego alkoholu. — Śmierć w wszechświecie (temperatura —273°). — Nauka i życie).

...Przed badaczem, profesorem fizyki, znajduje się na stole kawał przeźroczystej twardej masy — lód lod, czy kryształ, czy szkło?

Uderza w nią żelaznym młotkiem, młotek odskakuje jak piłka, chwytając ją obcęgami, a te, o dziwo! — przyciępiąją się tak, iż niepodobna ich oderwać.

Ciało to ma elastyczność kauczuku, a każdy przedmiot, zetknięty z niem, przymarza w okamgnieniu z szaloną siłą.

Pozbawiony tego ciała świat zryłby w jednej chwili zmieniłby się w omentaryzsko, bo ciałem tem, tą masą tajemniczą, jest powietrze — kłtem odrydycha świat zwierzęcy, w którym pławia się niejako wszelkie istnienie organiczne, tak jak ryby w wodzie.

Powietrze, ten lotny ożywcy element, otaczający świat ziemski — w stanie stałym!

Mamy wodę w trzech stanach skupienia, jako parę, ciecz i lód, ciało stałe, wiemy, że woda przemienia się przy +100° w gaz,

a przy 0° w lód, lecz powietrze? czyż możliwe jest otrzymanie pynu, lub ciała stałego z tego, co wypełnia nasze płuca, co skłapi się błękitem po nad nami?

Możliwe. — Powietrze w stanie płynnym, to produkt doskonały dziś rozwijającego się przemysłu, demonstrowano to na wystawie metalowej w Krakowie.

Fabryczny sposób otrzymywania powietrza w stanie ciekłym zawładzamy prof. Lindę.

Powodzenie całej nowoczesnej „techniki oziębiania” przemiany gazów, uważanych dotychczas za stałe, na ciecz, polega na badaniach i wynikach prac fizykalnych, na określeniu tak zwanej „krytycznej temperatury” danego gazu, przy której łatwo już dać się kondensować (ściskać aż do skraplania). Przy ciśnieniu 18 atmosfer (ciśnienie jednej atmosfery liczy się okrągło 1 klg. na centymetr kwadratowy) otrzymuje się z gazu kwasu węglowego przy — 30°, ciecz; przy ułatnianiu się zabiera ona ciepło otoczenia, zamraża ścianki naczyń i na tej zasadzie otrzymać można coraz niższe temperatury, służące do skraplania innych gazów.

Nagła przemiana pynu w gaz lub odwrotnie gazu w ciecz, wymaga oprócz wysokiego ciśnienia uzyskania „temperatury krytycznej”, możemy np. przy kwasie węglowym zwiększać ciśnienie niesłychanie, a nie skropli się przy temperaturze —29°, dopiero

gdy obniżamy ciepłotę z —30° na —31° wówczas nagle przemienia się w plyn; a przy ogrzewaniu napowrót dopiero przy tej temperaturze przechodzi szybko w gaz — nie wstrzyma tego procesu i największe ciśnienie.

Wszelkie usiłownia skroplenia innych gazów, jak tlen, wodor, azot, w końcu i powietrze, spełzły na niczem, mimo, iż wywoływano ciśnienia do 20.000 atmosfer, dopiero wraz ze zbadaniem „krytycznej temperatury” powiodły się te doświadczenia.

Aparat Lindęgo obecnie znakomicie udoskonalony, daje w godzinie 5—7 litrów ciekłego powietrza.

Proces przemiany powietrza lotnego w plyn, odbywa się następująco:

Powietrze ściska się do 200 atmosfer i oziębia stale w prądzie przepływającej wody, przez następne nagle zmniejszenie ciśnienia na 20 atmosfer, powietrze rozszerza się natwornie i zużywa na to wielką ilość ciepła, — to powoduje oziębienie poniżej „krytycznej temperatury”.

Odbywa się ta przemiana w długim, spiralnym przewodzie, izolowanym od ciepła zewnętrznego. Krążące powietrze oziębia się podczas rozszerzania nieustannie własnym kosztem ciepła i skrapla tak, że ostatecznie można je jako jasny niebieskawy plyn ścigać, otwierając kurek rezerwuaru.

Ściągając do naczyń ciecz o temperaturze poniżej —160°, przelewając, przedcudząc

Malowidło na szkło i porcelanie, przedstawia pracę bardzo łatwą i przyjemną, ale i w tym kierunku dotąd prawie nie uczyniono, a tymczasem wciąż płacimy za drobne przedmioty pamiątkowe z miejsc kąpielowych i klimatycznych malowanych za granicą, kilkadziesiąt tysięcy koron rocznie.

Dotknijmy czego innego.

Cóż np. jest łatwiejszego, jak wyrób zwykłych słomkowych kapeluszy? Większe dzieci z łatwością podolają tej pracy. Niestety jednak musimy przyznać, że i na tym polu nie wiele postąpiono naprzód.

Poruszone dotychczas sprawy przy pomocy zorganizowanego nauczycielstwa mogłyby rychło wejść w życie i rozwijać się w tempie przyspieszonym.

Włna, skóra, szewcowa, sierść, przedziały, materiał drzewny, wszelkie odpady i okruczki, wówczas nie wychodziłyby za granicę po to, aby za ich przerobienie płacić co roku bajorzkie sumy.

W licznych gależach gospodarstwa domowego, a w szczególności wiejskiego może nauczyciel przyznaczyć się do podniesienia wydajności plodów rolnych, do uszlachetnienia chowu bydła rogatego, hodowli drobiu, udoskonalenia mleczarstwa, pasiecznictwa, sadownictwa, ogrodnictwa, racjonalnego pielęgnowania warzyw, hodowli ryb i raków, chowu osobliwych gatunków kroiłków, wreszcie wyżyłby i pouczał lud wiejski, jak ciągnąć zyski z darów przyrody np. ze zbierania grzybów i przeróżnych jagód. Nado nauczyciel w pewnych okolicach pouczyłby i rozpowszechniał wiadomości o wyrabianiu rozlicznych soków, konserwowania i suszenia owoców, wytwarzaniu win owocowych, w końcu pouczyłby jak korzystać z uprawy i zbierania ziół aptecznych ild.

(zawiera skroplony kwas węglowy, który się precedza) przechować w otwartych naczyniach — jak dzwigne brzmi ta sprawa!

A jednak łatwo to zrozumieć; obojczyne powietrze ułatnia się z wolna, a podczas ułatniania zużywa ciepło własne, tak, że reszta cieplego długo zachowuje stan płynny.

Nietylko jednak sposób wytwarzania jest uwagi godnym, zastosowanie powietrza ciekłego lub tlenu tych cudownych płynów o temperaturze —140 i —190°, jest zdumiewające.

Już odrębne niezwykle własności tego płynu wskazują na rozliczne sposoby praktycznego użycia.

Do przechowania powietrza ciekłego służą naczynia szklane o podwójnych ścianach, a przestrzeń izolacyjna jest bezpowietrzna.

Odejmij np. z takiego naczynia ówerc litra do cynowego lub niklowego czajnika, natychmiast nastąpi tak gwałtowne parowanie, takie szyszające wrzenie, iż zdaje się rozsadzi naczynie.

Gdy czajnik taki ustawimy nad płomieniem, następuje wrzenie jeszcze gwałtowniejsze; przyskaka, szysza i wybuchają kłęby pary powietrznej z piekielną siłą, a gdy weźmiemy w tę parę, rurkę, napełnioną wodą, spirytusem lub rtęcią wyciągniemy ją w okamgnieniu z zamrażoną zawartością, nawet części

Cały ten wielki zasób bogactwa możnaby krajowi łatwo przysporzyć przez ekonomicznie zorganizowane nauczycielstwo. On sam wprawdzie już dziś oddaje się niektórym gależom przemysłu domowego, ale czyni to tylko na małą skalę, bo praca jego bez należytej dla tych celów organizacji, w dzisiejszych warunkach nie może być wydajną. Na to potrzeba zespolenia wszystkich sił nauczycielskich — potrzeba takiej organizacji, która przy podobnej pracy umożliwiła i popiełszyła przedewszystkiem materiały byt samego nauczycielstwa

Nauczyciel bowiem stosunkowo do swej pracy, za mało ma wynagrodzenia, aby w obecnych warunkach mógł się oddać swobodnie pracy społeczno-ekonomicznej, zwłaszcza bez obawy narażenia się kumokulwiek w gminie lub powiecie.

Przeszłaśna maksyma, że nauczyciel powinien pilnować wyłącznie tylko nauczania w szkole i więcej do niczego się nie wtrącać jest mylna, a wobec nowszych zapatywań zgoda nie wytrzymuje krytyki.

Prawdziwi przyjaciele powszechnej oświaty są w tej sprawie innego zdania i twierdzą, że o nautka udowodniła, że oświata nie może się zdrowo rozwijać tam, gdzie na przeszłość stoi skrajne ubóstwo. Stanowisko zatem nauczyciela w postępowym społeczeństwie powinno mu dawać pole do swobodniejszej obywatelskiej pracy.

W ten sposób pojęta rola nauczycielstwa dla sprawy przemysłu krajowego przedstawia kapitał, mogący stanąć do walki z kapitałami zagranicznymi, bo wpływ jego rozciąga się na miliony.

powietrza w naczyniu tem zamraża podczas tego szalonego wrzenia.

Ścianki i dno pokrywa porcelanowo białą, twardą jak stal lod (zamraża powietrze), najszybsze wrzenie równa się najgwałtowniejszemu oziębieniu.

Powłoka ta lodowa schodzi bardzo wolno, choć trzymamy kociołek pod ogniem, trzeba na to kilku godzin. Przy pomocy płynnego powietrza można w odpowiednich naczyniach fabrykować lód w kilku chwilach.

Wylanie kilku kropel powietrza na lód zwykły wywołuje natychmiastowe parowanie z szyszeniem; powietrze ma —190°, powięzchnia lodu 0°, a więc skutek jest ten sam, jak przy spadaniu kropel wody na błachę rozróżoną do —190 stopni.

Zastosowano obecnie w praktyce wybuchowe własności ciekłego powietrza, a to przy rozsadzaniu skał podczas budowy tunelu Simpona.

Patrony napełnione bawełną, nasyconą płynnym powietrzem, działają gwałtownie; ich dynamik i na podstawie złożono nowy materiał wybuchowy Oxyliquid Lindego (mieszanka twa, proszku węglowego, przesyconego powietrzem ciekłym). Użyteczność tych patronów trwa jednak tylko 10—15 minut; gdy tlen wyparuje, patron już nie działa i w tem leży ich użyteczność, gdyż patrony zapożniane, nie użyte na czas stają się zupełnie nieszkodliwe.

Wystawa metalowa.

Całe planty między wylotami ulic Starowińskiej i Wielopole oparkiano i opatrzone bramami wchodowymi. Jest ich dwie. Jedna od Wielopola, druga od Starowińskiej. Obie w stylu zakopiańskim z napisami: „O własnych siłach”, przybrane w chorągwie o barwach narodowych i krakowskich, którei reszta cała ulica Starowińska udekorowana została.

Bramą od ulicy Starowińskiej wchodzi się do długiego, krytego pawilonu, zapożyczonego z dawnej budowy cyrkowej. Rzecz wykonano ze smakiem. Pawilon składa się z rotundy, a za nim ciągnie się długa hala główna, z dwiema wystawowymi werandami. Resztę miejsca placu całego zużyto na ogród z gęsto ustawionymi ławkami, estradą muzyczną („Harmonia”), pawilon restauracyjny i kawiarniany i t. d. Ogółem cały plac wystawowy zajmuje 40.000 metrów kwadr., z czego 3089 metr. zajmują pawilony.

Nim przyjdziemy do szczegółowego opisu podajemy ogólnie ile wystawę podzielić można na cztery grupy: 1) Słusiarstwo i działy pokrewne; 2) Maszyny; 3) Pasy, liny, wyroby cementowe, hutnictwo i t. d.; 4) Plany; wynalazki.

Dział pierwszy: słusiarstwo.

Tu przedewszystkiem wszystkie trzy dyrektywy krajowe w naszym kraju zapisują się swoimi znakomitemi wyrobami z dziedziny słusiarstwa maszynowego. Już to, co wyrabiają zakłady warsztatów kolejowych w Nowym Sączu warto obejrzeć. Z lwowskich wystawców są tu reprezentowani: Józef Janasiewicz (kluby od pasów i linevek straży polowej itd.), państw. szkoła przemysłowa we

W dziedzinie maszyn motorycznych — motorów eksplozywnych, dalej w przemyśle chemicznym, dla szybszego spalania, ekonomiczniejszego wytwarzania materiałów opałowych, znajdują się liczne pola do zastosowania „powietrza ciekłego”, rozchodzi się tylko o to, by nabyć je tanio. Jak donoszą pisma fachowe, to uproszczono tak dalece produkcję nowymi maszynami, iż obecnie kosztuje w Nowym Jorku galona (3¼ klg.) ciekłego powietrza kilka *cents*.

Na jednym z popularnych wykładów demonstrowano tam publiczności turbina, podłożoną ciekłym powietrzem i nie ulegała wadliwości, że przy udoskonaleniu naczyni do przechowania ciekłego powietrza, ukazała się nowe powietrzne motory, przewyższające w energii dzisiejsze gazowe, benzynowe, acetylenowe i t. p.

Do konserwowania, do utrzymywania w zamkniętych przestrzeniach stałego zimna, do wykrystalizowania chemię czystych ciał, jak chloroform i inne nadają się jedynie te ciekłe gazy.

Gdy od —200° temperatura ciekłego gazu przechodzi w ciepłotę zwykłą, zabierając gwałtownie ciepło otoczenia, mrozi wszystko dokoła, a przy szybkim takim procesie zamraża część gazu ciekłego. Tak otrzymał prof. Metz zamrażnięte powietrze przy temperaturze —220 stopni.

W próbach, zawierających ciekłe powie-

Lwowie, Edmund Gottlieb (stoliki na kwiaty, lampowa wisząca), Wojciech Kosiba (piękne wyroby artystyczne z brązu, miedzi i aluminium), G. Pammer (kuta krata groblowa), J. Svoboda (litarie i kasety), N. Senajder (stylowe świeczniki żakapońskie), F. Kizakiewicz (łodowne, lampy, wanny), Piotrowicz i Schumann (formy do wyrobu rur betonowych), M. Bendl (piękne ornamenty budowlane itd.), K. Gartner (zabawki), Kaźm. Lewicki (samowary), A. Z. Popiel (wyroby blaszane, inhalator do oczu dr. Balašana), I. Rzepecki (samowary lodowne), Szadkowski i Kopezyński (wyroby rusznikarskie), Kupiecki i Sknurzyl (odlewnicze i bronzownicze), W. Netroufal (wyroby tołarskie metalowe), J. Wypasek (piękne monstrance i kandelabry), Szapir (prace rytownicze), T. Eisenbart (różne okucia stolarskie) i t. d.

Z krakowskich wymienić należy prześliczną wystawę fabryki Góreckiego, zakładu Jarry, ślusarni Staszczyka, rusznikarni Splichala i t. d. Piękne rzeczy wystawili: Szkoła kowalska w Sulkowicach, szkoła ślusarska w Świątnikach; pp. A. Janiewicz z N. Szcza (rolka do wyciągania towarów); J. Wehrstein ze Strzyna (stół operacyjny, lichtarze i t. d.), Hofstater z Mogiły, Szklarski z Podgórz (kasy ogniotrwałe), Czunko z Krakowa (wyroby kotłarskie), Sulikowski z Dębni (wanny, sterylizatory), Bartk z Tarnowa, P. Skawinski z Przemysła (narzędzia ogrodnicze, nożownictwo, broń), I. Szaynok z Rzeszowa (przrządy gimnastyczne), M. Miśgiewicz z Krosna (zegarmistrzostwo), oddział dla popierania przemysłu przy ministerstwie handlu*).

(C. d. n.)

*) Przedmioty omówimy szczegółowo w dalszym ciągu.

trze, zamieścić rękę, z której nader szybko wypompuwał powietrze, przyspieszył tempo parowania ciekłego powietrza do tego stopnia, iż część zamraża i wydostał z próbki słupek powietrza w stanie stałym około 4 cm. długości.

Atmosfera źle przewodzi ciepło, więc na tym kawałku przez długi czas mógł eksperymentować.

Eksperyment powyższy był bardzo wykonywny, bo prostoż dżw, iż przy takim gwałtownym wysysaniu powietrza nie spotkała śmiągłego badacza katastrofa eksplozyj i rurki i pompy, którą mógł przepięci zyciem.

Przy doświadczeniach prof. Triplera nad zamrożoną mieszaniną alkoholu i powietrza nastąpiła eksplozja i odłamki alkoholu ciężko ranily obecnych.

Dla wszystkich abstynentów może to być dalszym argumentem przeciw używaniu alkoholu nawet zamarniejęco, o temperaturze —200°.

A teraz proszę sobie uprzytomnić to potężne znalezienie nauki i badań cichych pracowników wiedzy — zamianowanych w poszukiwaniu prawdy, szukających objaśnienia tajemniczych zjawisk przyrody!

Jest do rozwiązania zadanie o „stanach skupienia ciał” — czy gaz na wieki jest i pozostać musi gazem — czy racjonalnem jest podział ciał na lotne, ciekłe i stałe?

Ruch przemysł-handlowy

W rubryce tej pomieszczamy: Zapotrzebowania firm, dostawy i projektowane przedsiębiorstwa, budowle i t. p., dale poszukiwane i oferowane zastępstwa tak w przemyśle jak i w handlu.

Zapotrzebowania:

Agencja w Neapolu stara się o nawiązanie stosunków z fabryką mogącą dostarczać cygaronierzy papierowych.

Przemysł tekstylny. Pewna znana agencja w Krajowej (Bośnia) chce nawiązać stosunki z fabryką, która by dostarczała materię na ubrania, materię bawełnianą, płótna, kretony i fantazyjne wyroby bawełniane.

Drzewo. Jedna z firm w Palermo poszukuje domu dla dostawy znacznych ilości drzewa **hainygo i bukowego.**

Skóra. Pewna firma w Tunisie pragnie nawiązać stosunki z fabrykantami skór.

Przemysł tekstylny. Agencja czynna od lat działająca na rynkach Kopenhagi poszukuje następujących towarów: materię bawełnianą, materię na ubrania i okrycia, dywany, materię na meble, płótna, koszule, bluzy, oraz wyrobów trykotowych wszelkiego rodzaju.

Przemysł skórzaný. Firma wyprawiająca skóry na wierzchy i podeszwy, może mieć obdyt przez agencję w Beryucie, która poszukuje zastępstwa tych produktów.

Blizszych informacji udzieli Redakcja „Przemysłowca”. Otwieraj onosić należy wprost pod adresem: Oest. Ung. Export-Verein, Wien I, Falkenstr. 3.

Sprawy techniczne.

INŻ. STANISŁAW MANDLIK.

Kilka słów ogólnych o Ameryce*).

Bawiąc przez półtora roku w Stanach Zjedn. Ameryki Półn., w roli zwiedzającego i pracownika w różnych zakładach fabrycznych, chciałbym się podzielić moimi ogólnymi wrażeniami. Dziś pragnąłbym mówić jedynie jako zwykły obserwator, zachowując na drugi raz, trochę uwag specjalnych o fabrykach, robotnikach i t. d.

Miasta. Wszystkie miasta amerykańskie wyglądem swym, są bardzo podobne jedno do drugiego, a to dlatego, że są nowe, nie mają żadnej przeszłości historycznej i zakładane bywają podług jednego typu. Kto widział jedno z nich, ten może powiedzieć, że widział i inne. Różnica będzie mała i polega jedynie na ilości zadzwonionych ulic, parków i ewentualnie ładniejszego lub brzydszego położenia nad rzeką lub jeziorem.

Przedstawię najpierw plan miasta New-Yorku (rys. 2), jako największego i pod każdym względem najciekawszego — prawdziwej stolicy kraju. Sam New-York położony jest na wyspie wąskiej, skalistej, w postaci języka, „Manhattan Island” zwanej. Z jednej strony ma rzekę Hudson, z drugiej rzekę East, (czyli Wschodnią). Obiedwie rzeki dzięki szerokości i głębokości, pozwoliły na urzą-

*) Przedruk z „Przeglądu Technicznego”, którego uprzejma Redakcja udzieliła nam i kilkadziesiąt.

Dziesiątki lat badała to fizycy, obniżała przrządy do zwiększenia ciśnienia, obniżenia temperatury, a moźnołnej pracy wynikiem jest prawda, stwierdzona obecnie, iż stan skupienia ciał warunkuje temperatura i ciśnienie. Wszystkie ciała mogą istnieć w trzech stanach skupienia — i tak: pogląd nowy na materię, na zjawiska molekularne, zyskuje realne stwierdzenie.

A za teorią postępuje tym razem praktyka — (często bywa odwrotnie) świat pracy — przemysłu i dążeń ekonomicznych, bierze te wyniki z pracowni uczonego i wciela w życie wedle swych potrzeb.

Osiągnięto dziś zimno —257° i nietylko skropiono wodór, ale otrzymano go (przez nagłe odparowanie w przestrzeni bez powietrza) w stanie stałym.

Jeszcze krok dalej, a nauka dojdzie do zbadania zjawisk zupełnej martwoty przy temperaturze —273°, która jest rowną absolutnej śmierci wszelkiego ruchu atomów wszelkich zjawisk fizycznych — jest zerowym punktem światła materialnego.

Jakie nam wówczas odsłonia się tajemnice prawdy przyrody, realnej, poznawalnej zmysłami!

I tak nawet sceptyk, który niejednokrotnie z lekceważeniem mówił o „wiedzy dla wiedzy”, poznaje, że słonce nauki zapalone przez żądzę poznania prawdy, nietylko rozjaśnia mroki najgłębszych zagadnień, rwaących

duśszą ludzką po nad znikomy kąt przemijającego istnienia, ale wskazuje drogę do skarbow których zasoby zwiększa i rozkłada praca dla realnych potrzeb ludności.

Nauka i technika uzupełniają się wzajemnie; podniosły zachęty, jakie budzi poznawanie prawdy, łączą się w nierozdzielny spłot z postępem materialnym. Abstrakcyjny, oderwany od całosci sposób patrzenia na świat i życie, streszczający się lapidarnie w zdaniach „wiedza dla wiedzy”, „sztuka dla sztuki”, „jak i pogląd lichwiarSKI kramarsko-kapitalistyczny na postęp i pracę pokoleń, ustapia, i ustąpić musi z czasem.

Wielkie reformy społeczne zależą, kto wie czy nie najbardziej — od tego cichego świata laboratoryjnego i uczonych, śledzących tajemnic ciała i ducha.

Z poznania prawdy czerpie światło duch — czerpie wiarę w jego potęgę dusza ludzka — i człowiek zyskuje pewność, iż wielkie myśli i uczucia, wiódące ludzkość ku przyszłości, nie ludzka próżniom obliczaniom nieziszczalnych nadziei — lecz wcielają jej w życie pewnie, choć nieraz zbyt wolno dla... niecierpliwych generacji.

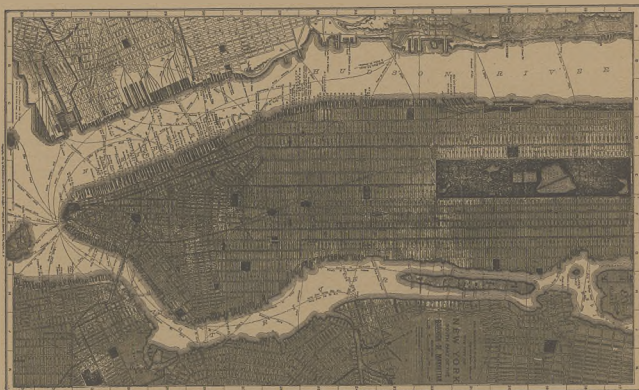
Każde pokolenie zbiera sięję przeszłości i sieje dla przyszłości — to tworzy nierozdzielnych łańcuch rozwoju ludzkości...

Rys. 1. MOST BROKLYŃSKI.

zenie przy brzegach swoich przystani dla | East mniejsze statki, łączące New-York z in- | Po stronie prawej miasto Brooklyn, od nie-
największych statków oceanowych, tak han- | nymi portami Ameryki, jak również wojenne | dawną włączone do New-Yorku, po lewej

Rys. 2. PLAN NEW-YORKU.

dłowych, jak osobowych. Przy brzegach rzeki | statki marynarki Stanów Zjedn., których ma- | przedmieścia: New-Jersey, Koboken, Ne-
Hudson przystają statki kursujące między szty niższe są i dlatego mogą przepływać | wark.
Ameryką a Europą, przy brzegach rzeki pod rozgłośnym mostem brooklyńskim (rys. 1).

Kronika techn. i przem.

Nowy zakład przemysłowy.

Dotychczas sprowadzano różnorodne wyroby papierowe mianowicie: kartonowe talerzyki, pudełka, także podstawki w znacznej ilości z pracowni pozagalicyjskich. Obecnie wyrabia te przedmioty i dostarcza nabywcom (cukiernie, sklepy, apteki) p. Tomasz Mazur (Lyczakowska 4) masę papierową sprowadza z Zakopanego, produkt jego jest w całości krajowym i może w zupełności wyrugować dotychczasowy import obcy.

Fabryka maszyn i odlewów Perkuna

w Łwowie przeszła na własność Ks. Lubomirskiego Andrzeja i onegdaj puszczoną została w ruch. Do fabryki tej zaangażowano wyłącznie siły polskie, dyrektorem został p. Józef Hofmann, który w ostatnich latach był kierownikiem fabryki w Warszawie.

Złoto na Węgrzech.

Na stoku góry „Kamen”, w okolicy między miejscem kąpielowym „Rabó” a „Bertebas” na Węgrzech, otwarto nową solnicę celem eksploatacji srebra i złota. Próby dały świetne rezultaty — a poszukiwacz (zdaje się Czech) chętnie na miejscu daje informacje.

Techniczna gwara polska.

W „Czasopiśmie technicznym” zamieszczono następujące próbki technicznej gwary między robotnikami:

„Nasz poczciwy murarz polski pisze p. K — muruje do wasserwagi i do zenkla: fajermury, zenkgruby, szachty etc. i zostawia lufy i oberlichty. Kamienie szlifuje, a pije na gładcy i bierze forsusy, fasuje colsztoki, szpice, fugeizeny, bankeizeny i kastry z małą zaopatrzone z szubrami. Inni rzemieślnicy robią flunkki, sztychbelki, szatamują dziury i szweisują żelazo, zaś bretnale wyciągają gangami, a listwy kielują. Podczas budowy kolei żelaznej kopią einsznity; takowe odwadniają szlycami i ilastrują. Oberbaulegerzy forlegują,

Chylewski, Hraby i Sp.

dawniej Władysław Niemeksa

Biurowe techniczne
i zakład instalac.
WE LWOWIE

Xopernika 15a, II p.

Projektujemy i wykonujemy: Ogrzewania centralne, wentylacje wodociąg i kanalizację rurową, łożnie, łazienki, wiercenie studzien i ustawianie pomp. Pralnie i suszarnie mechaniczne. (Oświetlenie patentowanym naftowym światłem żarów „Znicz” w miejscowościach nie posiadających gazowni.)

lansują i naglują szyny na szwielach lub na extraholach, montują weichy z hercystykami i spiczyszynami, a jedźdą rolwaganami lub szotercugami, które bremują na gefelach. Gelais mierzą spurnasami, rity auslauflaja hebanami, a dziury borują boraczami. Bauhtier prowadzi baubach, a gdy nastąpi entgleisunek, pisze berychty, wykazuje mengle i anstanzidue aussussy lub konstataje bruchy. Bauweichter chodzą po sztrece, fasują freikarty i stawiają szajby na halt lub zamiatają wartale. Partirery robią lonlisty i abucgi na krankassy. Na koleji budują heice, druk werkty, wasserstacy i kolendy (Kohlendepot). Dalej pucgruby, dreszeizy, wesserleitungi, kransschachty.

Najbardziej na północ wysunięta droga żelazna na ziemi.

Dnia 14 lipca 1903 otwarto uroczystie w obecności króla Szwecji i Norwegii Oskara linię kolejową z Gellivara do Narviku, jako dalszy ciąg otwartej w roku 1891 kolei Lu-la Gellivara. Nowa linia w swojej najbardziej na północ wysuniętej części sięga 3 km za Narvik do pół. szer. geogr. 68°27' i przekracza koleję biegącą północno, tworząc połączenie Bałtyku z Oceanem Atlantykiem.

Cel linii nowej: eksploatacja pokładów kruszcowych, turystyka i węgloty strategiczne. Kolej ta wyszczególnia się budową licznych galerii z drewna i kamieni dla ochrony przeciw śniegom. W części najbardziej na północ wysuniętej przez „Nordalsende” znajduje się najdalej na północno położony most na ziemi o 10 otworach po 18 m światła na 9-ciu żelaznych filarach, o loku szyn wznoszącym się 30 m nad podszewką kotliny.

Zjazd maszynistów.

Pierwsze galicyjskie Stowarzyszenie maszynistów, wermistrzów i monterów b. Krakowskiemu urzędowi w dniu 18 września b. r. ogłosił zjazd maszynistów, wermistrzów etc. z całego kraju w celu wspólnego zwiedzenia wystawy metalowej w Krakowie. Ze względu, że wystawa metalowa była jedyną sposobność zapoznania się z najnowszym dorobkiem wytwórczości krajowej i odniesienia pożądanego dla fachowców korzyści — przysiny uprzejmie Szan. Kolegów z całego kraju o jak najliczniejszy udział w tym zjeździe. Komitet Zjazdu poczynił wszelkie kroki, aby Szan. Kolegom ułatwić zwiedzenie wystawy i uprzyjemnić pobyt w Krakowie. Zgłoszenia należy przysłać piśmiem do Komitetu Zjazdu do dnia 31 sierpnia b. r. na ręce sekretarza p. T. Borełowskiego w Krakowie ul. Starowińska 1. 36. Programy Zjazdu przesłane zostaną po zamknięciu listy zgłoszeń. Wydział.

Wynalazki i konkursy.

JAN SZCZEPANIK

O fotografii w naturalnych barwach *).

(Ciąg dalszy).

Postęp osiągnięć można drogą zadziwianą jako prostą. Wszakże trudności można użyć jednym zamachem, jeżeli zamiast zmieszać poszczególne kolory między sobą, ulo-

żyć je w ten sposób około siebie albo na sobie, że zmieszanie chemiczne będzie niemożliwe; wtedy powstanie optyczna mieszanina wyłączone (względnie optyczne złudzenie). Co do pierwszego, można je osiągnąć jeżeli w odpowiednich barwach wydrukujemy na podkładzie punkty, linie itp. albo jeżeli mieszaninę przetłaczamy różnokolorowymi niemi według pewnego systemu. Mieszanina optyczna powstaje wówczas, gdy odpowiednio trze barwniki nałożymy na papier, szkło albo inną podkładkę w iloczonych warstwach, i to tak, by poszczególne pokłady w żaden sposób nie mogły się zmieszać.

Oto cecha główna mego pierwszego zasadniczego patentu.

Pociągami w pewnym porządku płyty, papier itp. p. trzema osobnościami pokładami o różnych barwach a mianowicie najpierw kolor niebieski następnie żółty, a w końcu czerwony. Barwniki występują w takiej ilości, że dają razem kolor ciemnoczarny względnie ciemno-szary. Wszystkie te warstwy izoluję pokładami odgraniczającymi, które nie zawierają barwnika. Każdy barwnik posiada w domieszkę inną ilość naczelacza dobranej odpowiednio do każdej barwy; przez co osiąga się równomierne kopiowanie. Papier bieleje w bezpośrednim świetle słonecznym w przejściach koloru ciemno-czarnego w szary, jasno-szary i w biały.

Korzyści które osiągnięciem przez to odgraniczanie poszczególnych warstw barwników, spostrzedz można łatwo. Ujemnościami chemiczne połączenia poszczególnych barwników, zapobiegłem wnikaniu ich w papier (tak zwane „wędrowanie”) i otrzymałem idealne ustosunkowanie barw tak co do ilości, jakoteż co do czułości. Prócz tego mamy tu do czynienia wyłącznie z tą zasadą trójbarnowości a 3 barwniki znajdują się ponad sobą.

Łatwo zdać wywnioskować, że w ten sposób dojdę musiałem do pomysłnych rezultatów.

Jeden z największych fachowców na polu farbbarwej fotografii, półkownik baron von Hubl badał przez dłuższy czas moją metodę i wyraził o niej niezwykle pochlebnie na wykładzie w Towarzystwie fotograficznem (przedruk w marcowym numerze czasopisma „Photographische Korrespondenz” str. 103). Podnosi zwłaszcza między innymi wartość reprodukcji kolorów, „która przy tych obrazach jest wprost zadziwiająca”. Konstatację on również, że obrazy te posiadają nader efektywny wygląd z powodu intensywności, czystości i jasności kolorów.

Jeżeli na papier przyrządzony za pomocą mego pokładu położymy przejrysty obraz kolorowy, albo go przez czas dłuższy sprokujemy, otrzymamy na papierze kopie w tych samych barwach.

Wprawdzie istnieje wśród barw anilowych większa ilość barwników zdolnych do wybielenia bardzo szybko, trudno je jednak utrwać. Przy moich doświadczeniach używałem tylko takich barwników które mi fabryki już z góry oznaczyły jako mniej lub więcej szczerzo świetne (lichtecht), a które dopiero przez domieszkę mego naczelacza stawały się na światło czyste. Utrwalenie (fixowanie) obrazu odbywa się po prostu przez wymywanie naczelacza za pomocą odpowiednich kąpiel i niszczenie chemiczne, przez co barwnik nabiera pierwotnej szczerzości i światłości (lichtecht). Przez dalsze kąpanie można oczyścić jeszcze bardziej ożywiony kolor, a używam do tego taniny, octanu glinowego itp. w.

Gdyby można odpowiednio utrwać wysoce czyste barwniki jak n. p. cyanin, kur-

kume, nie byłobyśmy dziś tak bardzo oddaleni od bezpośredniego zdjęcia kolorowych obrazów zwykłą kamerą i na płytach przyrządzonych takimi lub podobnymi barwnikami. Ponieważ jednak zdjęcia muszą być bardzo odporne na światło, aby z nich można sporządzać kopie na papierze, musimy z bezpośrednich zdjęć zrzęzgnąć tak długo, dopóki nie będzie można zupełnie utrwać owych barwników.

Abym mimo to umożliwić w prosty sposób zdjęcia z natury, skonstruowałem specjalną kamerę, która w myśli teory *Jong Helmholtza* pozwala za pomocą barwnych filtrów sporządzenie trzech negatywów dla trzech głównych barw w ten sposób, że wskutek jednej ekspozycji wszystkie 3 negatywy powstają na jednej płycie obok siebie. (C d n.)

Pouczenia i przepisy.

Książka narzędziowa.*)

(Celem oswobodzenia naszego języka z nazw różnorodnych narzędzi, które wlecie wprost z niemieckiego i przekręcone nader są często używane, pomieszczyliśmy dla wszystkich przemysłowców, techników i rzemieślników „KSIĄŻKĘ NARZĘDZIOWĄ”, ułożoną staraniem Technicznej Sekcji i Łódzkiej.)

CZĘŚĆ II.

Słowniczek Niemiecko-Polski.

I. Narzędzia, II. Obrabarki, III. Silnice i ich części, IV. Pednica i jej części, V. Ważniejsze materiały, VI. Różne wyrazy i wyrażenia.

I. NARZĘDZIA**)

Dachsel gerinner — ciesak kątowy
Dachsel grader — ciesak prosty
Dachsel krummer — ciesak krzywy
Doppelhobel — dwójnik
Doppelschnitzig — ułóska podwójna
Dori — trzpień
Drathreile — sprawdzian włóczny
Drathzug — szczypcy włóczne
Drühlrohr — rurka, drążek
Drückbankfuter — odśkado
Durchschlag — przebijak
Eimer — wiaderko

* Upraszamy fachowców o nadsyłanie nam uwag, gdyż uważali pewne wyrazy za niewłaściwe.
**) Skrócenia p. — patrz; bd — bednarzy; kw. — kowali.

Pytania i odpowiedzi.

Pytania.

Pytanie 235.

Które fabryki octu w kraju, przerabiają wino owocowe na ocet owocowy?

Pytanie 236.

Która fabryka krajowa wyrabia płótna żaglowe, namiotowe i t. p.

Pytanie 237.

Gdzie mógłbym nabyć następujące działy: 1. Technologia żelaza, 2. Budowa i urządzenie walcowni, 3. Kalibrowanie walców, 4. Mechanika — ze szczególnym uwzględnieniem motorów i turbin, 5. O kompresorach. Działy te o ile można w polskim języku.

Leon Nowosad

Absolwent c. k. Muzeum technologicznego przem. we Wiedniu.

Skład i pracownia obuwnia

dla dam, mężczyzn i dzieci — specjalista obuwnia dla nóg dołkowych i słomych. Dobry dział naprawy obuwnia

we Łwowie, Paszaj Mikołascha.

Głosy z kraju.

Wystawa przeglądowa wyrobów kraj. w Przemyslu.

Przyznanie nagród: W skład jury powołał komitet wystawowy pp. Bartelmusa, Bocheńskiego, dra Dolifskiego, Ebenbergera, Frenika, Goldsteina, Janeckiego, Królikowskiego, (kier. stacyi centr. elektr.), Kusie, Lempickiego, Mroczkowskiego, Rogowskiego, Franciszka, Szancera i dra Tarnawskiego, tudzież panie: Friedowa, Piatkiewiczowa, ks. Szapieżne, Tarnawska i Teczarówna.

W tymże postanowił komitetu rozporządzeni trzema stopniami nagród: medal srebrny, brązowy i list pochwalny.

Srebrne medale otrzymali: Fr. Stupnicki brązownik, Tianda Witold elektro-technik, Zytak ślusarz, Balawajder kowal, Woronicki za wyrobę fortepianów, Hnuszka za instrumenty muzyczne, Skawinski za wyroby nożownicze, Majerski za wyroby rzemieślnicze, Rosner ze Lwowa za parkiety, Kraszczyński Browar akcyjny za wyrobę piwa, Fabryka „Wulkan” za narzędzia rolnicze, Peterseim z Krakowa za narzędzia rolnicze, Br. Bartik z Tarnowa za narzędzia rolnicze, Weissmann z Przemysła za wyrobę z piór, Wronski ze Lwowa za futra, Sznajderowicz z Krakowa za ubrania, Gans i Lowenthal za fabrykację kołnierzyków i mankietów, Fabryka sukna w Łańcucie i Rakszawie, Bazar krajowy za popieranie wyrobów krajowych, Niedzwiedzki za wyroby z gliny, Fabryka koszykarska w Rudniku, Rogalski introligator, J. Drucker rymarz, Towarzystwo powroźnicze w Radymnie, Bogucki z Krakowa za wyroby szcztokarskie, Styk za druki, Niemojewski za papiery cygaretowe i papier listowy, Brandstadter ze Lwowa za cukry, Gurgul z Jarosławia za piernikarstwo, hr. Plater z Morzowa za mączkę krochmalną, Jurkiewicz fotograf z Przemysła, Szafranski stolarz ze Lwowa, Strzelecki i Kadernożka za sycenie miodów, Ilnatowicz ze Lwowa za przewozy toaletowe, Stowarzyszenie pracy kobiet w Kolonii za hafty, roboty męszkowe i guziki, Henryka Menesowa za gorsety, Szwalnia przy ul. Grodzkiej pod opieką ks. Szpiezyny za białe sycie i hafty, Pomoc przemysłowa z Brzezan za krawaty i guziki, Szkoła pracy kobiet katolickich p. Soleckiej za sycie i hafty, pna Maryja Postawa za sztućnice kwiaty, poi Hupertowa za serduski i guziki, Eleonora Tymków za bufiony higieniczne, Soltkowska z Kryszowice za bufiony, Handukiewiczowa z Radymna za napoje z owoców, Paulina Mandiowa z Tarnopola za kilimy, Irena Piatkiewiczowa za roboty gobelinowe, Janina Jenko Sokółowska za album z kwiatów wołyńskich, Kazimiera Małeyska za dywany.

Medal brązowy otrzymali: p. Emina Hoffmanowa za krawiectwo, Eufemia Rogowska za sery na sposób limbuski, pp. Stanisław Tarnawski za wyroby blaszarskie, Schapira ze Lwowa za rytownicze, Zipper zegarmistrz ze Lwowa, Brandstadter i Brand za wyroby kaflarskie, Bielawski z Niebryli za wyroby młynarskie i cegielniane, Świątek z Przemysła za kafarskie, Nwisiński z Przemysła za parkiety, Fabryka drabinek w Jasle, Wagner za wyroby betonowe, fabryka ks. Sapiehy w Kraszczynie za pudełka i faszki drewniane, Towarzystwo wyrobu zabawek w Jaworowie, Kowalski za rzeźby, Kessel z Przemysła za meble bambusowe, Gązownia w Krakowie za przewozy karowe, fabryka koszykarska w Skolyszynie, Firms lakiernik z Przemysła, Godol picarz z Przemysła, Romaszkan za cyorki, Ausybel lakiernik z Przemysła, Kropiński za sery,

Hampel za sery, Bażant za krochmal, Appel lakiernik ze Lwowa, Kramer szcztokarz z Przemysła, Moroz szewc z Tarnopola, Blank za wyprawę skór, Wysocki stolarz z Przemysła, Cholewa stolarz z Przemysła, Christof ze Lwowa za rolety, Rafiniera spirytusu ze Lwowa za rosolisi i wódki, Morawski z Przemysła za roboty tapicerskie na wystawie.

Listy pochwalne otrzymali: pp. Stefania Szemelbówna, Stefania Bisanówna, Leontyna Balawajderówna, Stefania Szewczyńska, Neonola Monasterska, Ludwika Matzenówna z Przemysła, M. Uheralówna z Jarosławia za hafty, koronki i aplikacje, Sara Brand za wyrobę północzek, Zofia Zagórska za nauczanie guzikarstwa i robót sznurkowych, Kamila Ujvary za nauczanie robót guzikarstwa w sz. w Rzeczpulu, Wanda Dydycka za naucz. rob. guz. w szk. w Towarui, Rozalia Blumenkranz za naucz. rob., Eugenia Polnerówna za krawiectwo, Schaldówna za krawiectwo, Gruszczyński Leon za model lokomobili, Speizer blacharz, Goldberh i Rager za zegarki, Bien za wyrobę pieczonek, Plezia za okaz pługą, Halpern Szewc za wyroby betonarskie, fabryka dachówek w Kraszczynie, hr. Ignacy Krasiański za cegielni z torfu, białokornia Pasiecznik ze Stryja, Jan Niewialkiewicz za rzeźby, Halpern z Jarosławia za proszek na owady, Bieł, Promień i Primus za tutki cygaretowe, Roring ze Lwowa za ostrzyki, Rachwał za rzeźby, D. Drucker za opaski na wasy, apteka Schwarz za wyroby, Skrzypiec i sp. w Tarnowie, Wróblewski za wyrobę pachnidel, J. Łazar za atrament, Jankowski za wzór do afizacji, Wojciechowski za konserwy, Mester malarz, Sziesterin, szcztokarz, Siegel stolarz, Molenda z Kraszczyna za stoły, młeczarnia Wieckowice za masło, Schwannenfeld z Tarnowa, Jan Mikiewicz za wyroby z gliny, firma Chylewscy i Hruby we Lwowie za oświetlenie wystawy systemem „Znicz”.

Przemysł artystyczny.

Muzeum rzemiosł i sztuki stosowanej w Warszawie.

Do głównych zadań Muzeum rzemiosł należy kształcenia młodzieży rzemieślniczej w rysunku, oraz wyrzbianie w niej poczucia piękna; uwzględniając to, zajęcia w salach rysunkowych muzealnych odbywały się przeważnie w godzinach wieczornych, wolnych od pracy zawodowej.

Młodzież rzemieślnicza, rozmaitych specjalności, uczęszczała do sal rysunkowych w dni powszednie codziennie, od godz. 7-jej do 9-jej wieczorem a także w niedziele i święta w godzinach rannych od 9 do 11.

Młodzież należąca do zgromadzenia malarzów warszawskich, uczęszczała na rysunki w mieszkach zimowych codziennie od godz. 9 rano do 1 popołudniu; młodzież zgromadzenia cieśli, w tymże czasie, uczęszczała trzykrotnie w tygodniu: w poniedziałki, wtorki i środy w godzinach od 9-jej rano do 6-jej wieczorem, zaś młodzież blacharska, dopiero w roku bieżącym, we czwartki, piątki i soboty w godzinach od 2 do 6 po południu, kształć się pod kierunkiem nauczycieli, wyznaczonych przez odpowiednią zgromadzenia rzemieślnicze.

Kobiety rękodzielniczki uczęszczały na rysunki w niedziele i święta od godz. 1 do 3 popołudniu, zaś inne — w dni po-

wszednie, codziennie od godz. 4½ do 6½ wieczorem.

Malowanie na różnych materiałach odbywało się dla kobiet we wtorki, czwartki i soboty, od godz. 10 rano do 1-jej popołudniu.

Nauka intarsji i mozaiki drzewnej odbywała się w poniedziałki i piątki, od godz. 10 do 12 w południe.

Modelowanie wreszcie uprawiali mężczyźni i kobiety dwa razy tygodniowo, we wtorki i piątki.

Wogóle wprowadzono w Muzeum następujące działy:

- 1) rysunek ręczny, graficzny, ornamentacyjny, dekoracyjny, architektoniczny i masyżny;
- 2) malarstwo na tkaninach, drzewie, porcelanie i t. p. materiałach;
- 3) modelowanie ornamentów, glów i figur;
- 4) początki nauki intarsji i mozaiki drzewnej.

W roku 1903 uczęszczało do sal rysunkowych: mężczyzn 230, kobiet 105.

Oprócz tego uczęszczało uczniów ze zgromadzeń malarzów 44, cieśli 26 i blacharzy 37.

Względnie do zajęć, osoby uczęszczające do sal rysunkowych, należały do grup następujących:

Uczniowie i uczennice różnych szkół, ślusarze, malarze, mechanicy, grawerzy, ogrodnicy, telegrafści, stolarze, rzeźbarze, cyszelnicy, brązownicy, złotnicy, technicy i urzędnicy; a także grawerzy na szkle, galwanizatorzy, kotlarze, tkacze, krawcy, tapiczerzy, sztukatorzy, jubilerzy, chemicy, fizycy, rzeźbiarze, litografowie, kamieniarze, kaligrafowie i handlowcy.

Sprawy zawodowe kobiet.

Jak wychowywać córki?

(Ciąg dalszy).

Hrabia. A wiesz pan co się stanie, kiedy się uda zgromadzić te nauki w głowie kobiety? Oto znakiem kobiety i zostanie tylko pedantka, świadczą o tem tysiące żyjących i nieżyjących przykładów.

Gospodarz. Co znaczy te przykłady? Czy kobieta jest dziś sobą? Pomyśl Pan kład ona pochodzi, jak ją wychowują, tę biedaczkę od wczoraj wywołoną? Nasze prababki nie umiały czytać i szczyliły się tem. Kobiety obecnego stulecia noszą jeszcze znanie umysłowej niewoli wieków poprzednich. Są to dorkiewiczowe w ferze wykształcenia, lecz jak tylko wolność i jej silny powiew dotknę się tego pokolenia odrodzi je, kiedy dzisiejszy wyjątek stanie się już trzejszą regułą, wiedza udziałem wlewy, a wykształcenie udziałem wszystkich, wtedy panny i niewiasty zdzierają nawet bezwiednie te zewnętrzne oznaki pedantyzmu, które są tylko pozorami wyzwolenia przemienionych

Ciąg dalszy „Kobieta w służbie publicznej”, = następnym numerze.

na panie, i wstępując swobodnie na tę nową drogę, jak gdyby w swą naturalną dziedzinę, podeprą nauką własną delikatność, a może i delikatnością naukę. Jest jeden przedmiot, o którym zrobiliśmy tylko wzmiankę, a który wyborcie nadaje się do niewieściego geniuszu. Mówimy tu o astronomii. Nauka nieskończoności z prawa, należy do kapłanek istoty nieznanej, jak je nazywały germanowie. Nie zapomnę widoku którego byłem świadkiem. Znajdowałem się przy lekcy astronomii, udzielanej pewnej młodej pannie i jej bratu. Po raz pierwszy otworzyła się przed ich wzrokiem wielka księga niebios. Oboje siedzieli przed nauczycielem. Słońca liczenieś anieli ziarn ka morskiego piasku, światy piętrzące się nad światami, Bóg bez granic w swej potęgę, tak jak przestrzeń w swej rozległości, jednym słowem nieskończoność, oto był obraz, jaki się rozwinął przed nimi.

Chłopiec, nieruchomy, z oczyma utkwionymi ze zmarzniętymi brwiami, słuchał i patrzył żarliwie... Starał się zrozumieć. Panna usiłowała to tylko odczuć. Błada, z nozdrzami rozdartymi, oczyma pełnemi łez, machinalnie podnosiła się z siedzenia i zbliżała do nauczyciela, jak gdyby pociągnięta siłą przetrachu. Zdawało się, że słowa wywołują przed nią jakiegoś zjawiska pełne trwogi i zachwyty... On szukał Boga, ona go widziała.

Tym sposobem zmateryalizował się, że tak powiem, przedmowa właściwy geniusz kobiety, który do wszystkiego miewa natężenie i uczucie, dla którego każde naukowe badanie jest jednym więcej stopniem zbliżającym ją do nieba!

W tych wyrazach gospodarz przerwał, a hrabia milczał jak człowiek zwyciężony, jeżeli nie pokonany. Spróbował jednak ostatniego ataku i odrzekł głosem szycerzym: »Przedziwny program! Tylko przedstawia małą niedogodność... zabija rodzinę. Kto będzie pielegnował dzieci, gdy matka zapatrzy się w gwiazdy? Kto zarządzi gospodarstwem i dopilnuje, jak mówi Molier, mego garnka, który mi jest potrzebny, kiedy żona będzie doświadczenia chemiczne? Pańskie córki uczone mogą być apostołami, mówiąc waszym językiem, lecz żonom i matkom... nigdy! to obowiązuje za zbył, ziemskie dla astronomów.« (C. d. n.)

Bibliografia.

Wina i miody z owoców. Praktyczny sposób wyrabiania win owocowych i miodów, napisał Jan Biegański. Warszawa 1904, nakładem składu nasion i narzędzi ogrodniczych „Ogrodnik Polski“.

P. Jan Biegański ze Skepsko, zamieszkały i wykształcony hodowca roślin, napisał tę książkę, w której treściwie wyłożył przepisy, według jakich kierować się należy przy przygotowaniu z owoców win i miodów, tak mało u nas jeszcze będących w użytku.

Książeczka ta powinna znaleźć dobre przyjęcie na wsiach, gdzie wyrób taki najłatwiej może być stosowany z niewielkim kosztem i zachodem.

Wydawnictwo Towarzystwa Rółek rolniczych. Nakładem Zarządu głównego Towar-

zystwa Rółek rolniczych wysła: z pod prasy w trzecim wydaniu broszurka:

O opustach podatku gruntowego z powodu klęsk elementarnych. — Wydania trzecie uzupełnione. — Cena 6 hal.

Szkódowska-Curie Marya. „Badanie ciał radioaktywnych”. Warszawa 1904. Skład główny w księgarni E. Wende. Str. 61. Cena kop. 75.

W książce niniejszej autorka w sposób jasny i popularny streszcza wyniki własnych badań nad odkrytym przez siebie radem.

Wiśniewski Al. Józef. „Korespondent handlowy we wzorach i zdaniach”. Podręcznik dla młodzieży handlowej. Warszawa. 1904. Nakładem Jana Fiszera.

Podręcznik zawiera wzory listów handlowych, okólników, ofert, weksli, przekazów i t. p., oraz ułożone w porządku alfabetycznym całe zdania do listów, wyrazy obce i skrótowania, używane w korespondencji handlowej etc. etc.

Korespondencja Redakcyi.

WPan Roman Zasielski we Frysztafku. Proszę zwrócić się wprost do fabryki wyrobów druczanych I. Górecki Kraków (ul. św. Wawrzynca l. 26) lub Wehrsteina (Str.).

WPan Zygmunt Wasilewski, Warszawa. Otrzymałmyś odpowiad. Proszę wnieść ofertę wprost pod adresem Oesterreichisch-Ungarischer Export-Verein, Wien I. Falkenstrasse 3.; chcą bezpośrednio mieć do czynienia z olerentami.

WPan M. Kozłowski, Stanisławów. Wyszczególnione pytania pomieszczy w następnym numerze.

WPan Marian Thum, Tarnobrzeg. Proszę zwrócić się wprost do fabryki zegarków M. Zipper we Lwowie, Rynek — tam udzieli wszelkich wyjaśnień.

WPan Teodor Hull, Kimpolung. Co do ogłoszenia otrzyma Pan odpowiedź wprost od inserata. Co zaś do Pańskich zamiarów to kończącym jest Pańska osobista bytność we Lwowie celem szczegółowego omówienia sprawy; siła wiaru do fabrykacji dachówek stanowczo przydać się nie może.

WP. Grzegorz Cielmiski, Czerniowce, Owszem, prosimy bardzo o współpracownictwo i oczekujemy artykułu.

WPan Inż. Macudziński, Radusz. W następnym numerze.

Wni PP. R. Beherman i M. Halpern, Radom. Żądane numera wysłane już zostały przez księgarnię E. Wende, Warszawa, jeśli nie nadeszły, prosimy reklamować.

WPan R. D.ński, bódz. Uwaga słuszna, przoszone o to już z kilku stron, to też z drugim rokiem format naszego pisma będzie zmieniony.

WPan Narczyński, Lublin. Tak jest, nie tylko radzimy lecz polecamy wzięcie w wystawę metalowej.

WPan Seweryn Iwanicki, Truskawiec pod Drohobyczem. Numery wystaliśmy, bardzo prosimy o poparcie.

OGŁOSZENIA

L. 266. 9/04.

Ogłoszenie licytacyi.

Zarząd miejskiego zakładu wodociągowego we Lwowie rozpisał licytację ofertową na budowę akwaduktu w Domarzędzie. Warunki licytacyjne i bliższe informacje otrzymać można w biurze miejskiego zakładu wodociągowego. Termin wnoszenia ofert upływa dnia 5. września 1904.

Lwów, 15. sierpnia 1904.

Aleksandrowicz

Dyrektor m. zakładu wodociągowego.

Poszukuję się Rolnika z kapitałem 40 do 50.000 koron do założenia większej fabryki w kraju dla artykułów mających wielkie pole zbytu i bardzo rentujących się. Bliższa wiadomość w Redakcyi „Przemysłowca“.

Pragnać przyczynić się do żywej sprawy nawiązania stosunków handlowych Galicyi z Królestwem, postanowiliśmy zniżyć dla prenumeratorów „Przemysłowca“ cenę

Księgi adresowej Przemysłu fabryczn. Królestwa

do połowy, t. j. do **Rbl. 1.50.** — Książki po tej oznaczonej cenie mogą być nabywane w Redakcyi „Przemysłowca“, zamawiający zaś w naszej administracji ponoszą kosztą przesyłki, wynoszące z Warszawy około 50 kop.

Powyższe ustępstwo przyczyni się do powiększenia pokupu na wydawnictwo, a tem samem zapozna galicyjski świat handlowy z wytwórczością Królestwa.

Wydawnictwo Księgi adresowej.

W Dothem koło Strýja jest do sprzedania 9 morgów pola wraz z budynkami gospodarskimi i domem mieszkalnym. Łącznie z tem 40 kóp owsa; 10 kóp żyta; 40 metrów kartofli i t. p. Cena nabycia 5600 kor. Blizszej informacji udzieli Administracja Przemysłowa. 47—50

Wydawnictwo księgi adresowej

miasta Lwowa zwraca się ta droga do firm wszelkich galicyjskiej przemysłu i handlu w kraju z uprzejmą prośbą w ich własnym interesie o łaskawe nadsyłanie nam swych adresów, względnie zmian celem bezpłatnego zamieszczenia w roczniku IX. Księgi adresowej na r. 1905.

Wszelkich wyjaśnień dotyczących się zamieszczenia ogłoszeń udziela odwrotnie Redakcja księgi adresowej, Lwów, ulica Grottgera l. 3.

o nader zyskowego przedsiębiorstwa technicznego, poszukuje prosperującą firmą krajową wspólnika z udziałem

100.000 koron

Zapewniony 10% zysku. — Informacji bliższej udzieli Redakcja Przemysłowa.

Akademik handlowy poszukuje lekcji lub innego zajęcia przez lato na wsi. Oferty przyjmują Administracja Przemysłowa dla „Artura”.

Zdolny ślusarz maszynowy

z ukończoną szkołą przemysłową lwowską, monter i były kierownik warsztatu wyrobu motorów elektrycznych, obznajomiony z oświetleniem elektrycznym, poszukuje posady.

Zgłoszenia przyjmuje Wl. Haupt w Płacyu poczta Zborów.

Na dostawę większej ilości masła

świeżego do Niemiec (tygodniowa dostawa) wskazuje adres bezinteresownie inż. W. Matyke Veselide Herzogi, Braunschweig. Oferty z podaniem ceny ielnicj i zimowej w opakowaniu 50 kg. opłatne do Oświęcimia należy zwrócić pod wyżej podany adres. Nieuwzględnione oferty pozostaną bez odpowiedzi. (1—2)

Figi Smyrnieńskie

najprzedniejszej jakości (Loucoum) w paczkach 5 kg. wysyła franco (bez cła) w obrębie monarchii austro-węgierskiej

Za pobraniem pocztowym 10 kor. 40 hal

Dom handlowy M. T. Linde w Smyrnie (Mała Azja)

Zamówienia z dokładnym adresem (także po polsku) na kartach pocztowych (opłata 10 h.). 54

Pracownia powozów i wózków BOCHENSKIEGO w NOWYM SĄCZU

poszukuje zdolnego kowala i stelmacha powozowego na stałe miejsce. Kuśnię wydzierżawia majstrovi kowalskiemu.

Rok założenia firmy 1876. 47

A. Bednarczyk z Krakowa

Wynalazca i dostawca mundurów dla c. k. Szkół Lwów, Bałowego l. 3. 50

Józef Barcik
wyrób taczek własnego
wyrobu
Biała, poczta Maków (Galicya).

Bazar Krajowy

42 Kraj. Związku przem. 25

z ulicy Trzeciego Maja do

Hotelu George'a

i p. p.

świeżo sprowadzone wyroby przemysłu

krajowego łaskawym względem Szan.

P. T. Publicznosci,

Ceny znacznie obniżone.

Popierajmy przemysł krajowy! 65

115 Mam zaszczyt zawiadomić Sz. P. T. Publiczność, że po długoletniej praktyce za granicą otworzyłem

Magazyn i Pracownię obuwia

wszelkiego rodzaju

przy pl. Akademickim l. 3. we Lwowie

kreślę się z najgłębszym szacunkiem

(1—4) 106 Antoni Chowaniec. 50

Ważne dla właścicieli lasów!

Kupie, dębowe i sosnowe rębne lasy

Poszukuje się do nabycia okraglaki materystoż z następujących gatunków drzew: jaworowe, bukowe, jasionowe, świerkowe, jodłowe i t. p. w najwiękzych ilościach.

Zgłoszenia wraz z podaniem bliższych szczegółów pod Kupno lasów przyjmuje Administracja „Przemysłowca”.

Angielskie Akcyjne Towarzystwo „CUNARD” W LIWERPOLU

przewozi najtaniej i nawiędogodniej podróży i towary z Tryjestu do Nowego Yorku.

Najbliższe parowce odchodzą z Tryjestu:

Ułtonia . . . . . Wrzes. 3	Ułtonia . . . . . Paźdź. 15	Ułtonia . . . . . Liatop. 12
Slawonia 17	Slawonia 25	Slawonia . . . . . Grudź. 10
Pannonia . . . . . Paźdź. 1	Pannonia . . . . . Liatop. 12	Pannonia 24
Ułtonia 7	Stycz. 7	

Zestępowo dla Galicji z Wielkiem Rządztwem Krakowskiem:

Józef Eile, Lwów, ulica Brajerowska l. 6.

Księgarnia Rychlińskiego i Wegnera (w Łodzi)

„ŁÓDŹ SPÓŁCZESNA”

prace STEFANA GORSKIEGO (Michała Nałęcz).

Książka daje całokształt obrazu stosunków społeczno-ekonomicznych stolicy przemysłu polskiego.

TREŚĆ: Wstęp. — I. Miasto. — II. Społeczeństwo Łódzkie. — III. Życie towarzyskie. — IV. Etyka, moralność, oświata i szkolnictwo. — V. Nauka, literatura i sztuka. — VI. Filantropia i towarzystwo społeczne. — VII. Przemysł i handel. — VIII. Fabryki. — IX. Towarzystwa spółdzielcze. — X. Hygiena i zdrowotność. — XI. Rodzina miast (Zgierz i Babianice).

Form. 16-ka, str. 177 + 1V — Do nabycia we wszystkich księgarniach. — Cena Rb. 1 kop. 20 (3 K)

Dla wprowadzenia wyrobów przemysłowych Królestwa w handel galicyjski

przyjmuje zdolny zastępca handlowy, obznajomiony z afosakami miejscowemi, zastępowo firm w Królestwie, mogących konkurencją z imperem Galicji.

Zgłoszenia przyjmuje Administracja Przemysłowca pod L. M.

Absolwent szkoły przemysłowej z ceterolichu praktyką poszukuje zar. z zająć jako rysownik u pp. budowniczych, lub w większej pracowni stolarskiej.

T. Smieszko absolwent — Schel.

Ślepi nawitożą igły!

Wysoko nieopatentowanego poszukuje wspólnika. — Widoki świetne!

Reflektanci raczą zgłosić się pod adresem Strze-mowski, poste-restante Zakopane.

Na większe ilości doborowego

węgla Kamiennego najlepszej jakości, oddać zastępowo dla poszczególnych okolic lub miejscowości.

Chcący objąć zastępowo, raczą wnieść ofertę do Administracji Przemysłowca pod H. P., która udzieli bliższych wyjaśnień.

Patenty

24 na wynalazki wyjedynwa 15

inż. Kazimierz Ossowski

Biuro patentowe:

BERLIN, Postdammerstrasse 3. 66

PETERSBURG, Wozniesienskiej prosp. 3.

Rok zał. 1869. Rok zał. 1869.

116 Najwyższe odznaczenie z wystawy. 48

Mściśław Sickendorf

Lwów, ul. Żulińskiego 4. 49

Pierwsza fabryka powozów pędzona elektromotorem.

Pod protektorem JE. k. Namieśnikar Andrzej hr. Potockiego oraz JE. Marszałka kraj. Stan. hr. Badeniego

odbędzie się
w KRAKOWIE
w czasie od 21. sierpnia do 30. września 1904 r.

KRAJOWA WYSTAWA

wyrobów metalowych, artykułów technicznych i materiałów opałowych.

Przebieganiem wystawy objęte są:

Wyroby: stolarskie, kowalskie, kołodarskie, blaszarskie, brązownicze, odlewnicze, ludwisarskie, rumnikarskie, zegarmistrzowskie, cyrulicarskie, jubilerskie, tytułownicze itp.

Maszyny: Narzędziarolnicze i przemysłowe. Aparaty oraz wszelkie wyroby metalowe itp.

Plany i projekty: Instalacji wodociągów, ogrzewania, wentylacji zakładów, oświetlenia górnego i elektrycznego, maszyn wodnych, zakładów przemysłowych itp.

Wyrób: sznurów, pasów do maszyn, lin, lakierów, farb do metali, środków polejących, cegieł ogniotrwałych itp.

Materiały opałowe. Hutnictwo.

Środki przewoźne: Kolesje parowe i elektryczne, kolejki fabryczne i leśne. Powozy, rowery itp.

Źródła naukowe i wynalazki polskie.

Zgłoszenia współzdziału w Wystawie przyjmuje Biuro Wystaw: Kraków, Rynek gł. 6. — Lwów, Rator 6/12.

Hasło nauczycielskie

ORGAN KRAJ. OGNIŚKA NAUCZYCIELSKIEGO.

WYŚZEDŁ Nr. z 1. SIERPNIA 1904. —

Treść zawiera: Od Redakcy. — Ko prostym celom. — Do światła, prawdy i chleba (po Rusku). — M. Budzowski: Nowa era w nauczycielstwie — Znaczenie „Kraj. Ogniśka Naucz.“ — O własnych siłach. — Edmund Libarski: Szkoła a życie współczesne. — Droga krajowa i zażywanie ich w Przemyslu. — Odczyt Dyrektora kraj. Ogniśka naucz. — Wychodziła za morze. — Handel krajowy. — Kronika. — Inne-raty. — Fejleton: Wśród mroków, zapisała Eleonora W.

Prenumerata kwartalna wynosi 1 koronę.

Redakcyja ul. Akademicka 1. 23.

Rodziny i Szkoły

omawia rodzinnego i szkolnego oraz dodatku pod tytułem

Wiedza i Praca

służącego popularyzowaniu wiedzy — wyszedł nr. 13-16 za lipiec i sierpień 1904.

TREŚĆ: Wyrabianie samodzielności u młodzieży. Nauka obojętnej języków. — Język niemiecki w szkole ludowej. — O idei życia towarzyskiego. Pogadanki pedagogiczne. — Nieco o feminizmie. Porady dla matki. Wapno i żelazo w pokarmach. Z piśmiennictwa. — Rozmaitości. — Od wydawnictwa. — Ogłoszenia i t. d.

Dziwi Życia

piśmo ilustrowane poświęcone badaniom spirytizmu, jasnowidzenia, telepatji, magnetyzmu itp. mało znanych zjawisk przyrody z dziedziny psychologii.

Kwartalnie 1 rubla, pocztą 125 rb.

Redakcyja ul. Świętokrzyska 1. 5. w Warszawie.

W Austrii 4 koron rocznie.

„Przyroda“

piśmo tygodniowe, ilustrowane, poświęcone uprzedzielnemu wiedzy przyrodniczej z szerokim uwzględnieniem geografii. — Administracyja „Przyrody“ w księgarni Naukowej, Warszawa, Krucza 44. — Przedpłać przyjmują wszystkie księgarnie. — Kwartalnie 1 rub. 50 kop.

Korzystne kupno majątków ziemskich.

Mam mniejsze i większe majątki w Galicyi, na Bukowinie i Węgrzech do sprzedania z go-rzeźnią, lasem lub bez. Tylko samonabywy racza podać warunki i bliższe szczegóły pod „Korzystne kupno“ w administracyi „Przemysłowca“.

o nabycia rzeźbiony i malowany wa-chlarz oryginalny japoński, z kości słoniowej.

Wiadomości w redakcyi „Przemysłowca“.

„CEMIK POLSKI“

Czasopismo poświęcone wszystkim gałęziom chemii teoretycznej i stosowanej.

Wychodzi co tydzień w Warszawie.

Prenumerata wraz z przesyłką pocztową wynosi: rb. 10 rocznie, rb. 5 półr. i rb. 2 kop. 50 kwartalnie.

Adres Redakcyi: Warszawa, Marszałkowska 118.

KRYTYKA

MIESIĘCZNIK poświęcony sprawom społecznym.

nauce i sztuce. — Wychodzi rok VI. „KRYTYKA“ jest pierwszym tygodniowym miesięcznikiem literacko-naukowym, wychodzi w Galicyi. Stojąc na stanowisku narodowym, pełnącąc ideały ogólnoludzkie i nawołując do radykalnych reform polityczno-społecznych. Życie jednostkowe i zbiorowe pragnie pierzeć na głębięj podstawie kultury etycznej i estetycznej — zaszczepiać więc ogół z najnowszymi prądami na tych polach i z szczerą odwagą śledzić kraj nową tak zwane, modernistyczną literatury i sztuki polskiej.

W roku 1901—1903 drukowali w „KRYTYCE“ prace swoje: dr. Aszkenazy, prof. J. Baudouin de Courtenay, prof. Abo Bujewski, Kaz. Bujewski, prof. Branes, Dr. Belmont, dr. H. Biegeleisen, Br. Biegeleisen, prof. Piotr Chmielowski, A. Choloniewski, A. Cybulski, G. Daniłowicz, dr. Z. Daszyński-Goldstein, Ignacy Daszyński, Dmól, D. Elmer, W. Feldman, P. Filipowicz, prof. dr. L. Gampłowicz, dr. Wł. Gampłowicz, dr. K. Gorczycki, S. Haacker, Wł. Jarosz, Z. Kawecki, Marya Konopnicka, Jan Kasprzowicz, dr. W. M. Kozłowski, Ludwik Kulczycki, L. Krzywicki, Tadej Konczyński, dr. Kazimierz Kieles-Kranz, dr. A. Korkis, Edm. Libarski, B. Leszczyński, Jan Lwentowski, Adam Lubiński, Tadej Mielicki, P. Mirandolla, dr. J. W. Marchlewski, M. Maczulski, A. Niemcewicz, A. Neuwert-Nowoczyński, dr. K. Nitsch, Wł. Orkan, Ostap Orwin, M. Oliszwski, St. Przybylski, J. Pietrzycki, Wł. Perzyński, St. Rosowski, Jan Ruszkowski, J. Ruffer, Wł. St. Raymond, dr. S. Raudstein, D. Rieger, Sester, J. Stein, Leop. Staff, T. Sobolewski, D. Świercz, S. Szczępiński, M. Szukiewicz, Kazimierz Tetmajer, J. Tenner, dr. Teicher, dr. C. Trylowicz, Tadej Ulanowski, St. Włodarczyk, Stan. Wysłupiański, dr. Wł. Witwicki, dr. L. Winiarski, G. Zapolska, M. Zarucki, H. Ziemiński, dr. J. Zieliński, Stefan Żeromski, K. Zawistowski, dr. Jerzy Żukowski.

Zwracamy uwagę, że „Krytyka“ od stycznia 1903 podaje w „Przeglądzie miesięcznym“ szeroki obraz życia ekonomicznego, społecznego, teatralnego, muzycznego, sztuk plastycznych etc. z pod pióra specjalistów, zaś w „Przeglądzie przyr.“ zazwyczaj z naj-ważniejszymi głosami prasy polskiej, niemieckiej, francuskiej i słowiańskiej.

PRENUMERATA „KRYTYKI“ wynosi rocznie 12 kor., 15 mark, 14 frs., kwart. 3 k., 3 m., 360 fr.

Adres redakcyi i administracyi:

Kraków, ulica Wrzesińska liczbą 7.

Przegląd Górniczno-Hutniczy.

Czasopismo poświęcone sprawom przemysłu górnego i hutniczego z szczerą uwzględnieniem przemysłu górnego i hutniczego w Królestwie Polskim.

Wychodzi 1 i 15 każdego miesiąca.

Przedpłać przesyłką pocztową rocznie rub. 12, półrocznie rub. 6, kwartalnie rub. 3.

Adres Redakcyi: Dąbrowa (gubernia Piotrkowska) Wydawca Stanisław Ciecchanowski, Redaktor Mieczysław Grabicki.

„KSIĄŻKA“

Miesięcznik poświęcony krytyce i bibliografii polskiej pod kierunkiem literackim ADAMA MAHRBURGA.

(Cena roczna rb. 2.)

Czasopisma specjalne podają oceny krytyczne książek tylko w zakresie specjalności swojej, czasopisma ogólnie zamieszczają nowy dział tylko przynajmniej, bez uszczerbku i możliwości systematycznego wy-czerpania. „Książka“ jest jedynym organem polskim poświęconym poświęconym systematycznej krytyce piśmiennictwa bieżącego, zapoznać się ze wszystkim, co go z jakiegokolwiek względu zajmuje organ taki, jak „Książka“ jest niedozwony. Próbnę samemu odrzuć można w każdej księgarni oraz za wydawców przedsię-w. WENDEI & Ska w Warszawie Krakowskie Przedm. 16

Prawda

TYGODNIK POLITYCZNO-SPOŁECZNY I LITERACKI programem swoim obejmuje

wszystkie dziedziny życia, wiedzy, literatury i sztuki. Redakcyja przy współdziału licznego grona zharmonizowanych z nią współpracowników, stara się ten program wypełnić artykułami i utworami, których poważna treść łączy się z wytrawną formą. Zadaniam jej dawać czytelnikom: ściśłą i tylko od wymagań prawdy zależną wiedzę, czyste i od wszelkiej sofistykii praktycznej wolne zasady moralne; gorącą odwagą o szczerze społeczeństwie natchnione po-budki do czynów i drogowaszy dążeń, dzieła sztuki odbłaskiem piękna promienne, kryty-cyzm bezstronny, miłośnica szczerą i ogarniającą wszystko, co w życiu pracy, ideałach i tradycjach narodu i ludzkości jest kocha-nia godnem. — Przy końcu każdego kwartału do numeru dołącza się dodatek bezpłat-nie szcziećo-arkuszowy, a po ukończeniu obecnie wychodzący „Filozofii pieniądza“ J. Simmela zacinacemy w dodatku drugi innej pracy J. M. Baldwinia „Życie społeczne i mo-ralne“ — Cena prenumeraty „Prawdy“ kwart-alnie: w Warszawie, rb. 2, z przesyłką po-cztową rb. 2 kop. 50.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

„Wiedza, to polegać“.

NUMERA OKAZOWE GRATIS I FRANCO.

Jedynie tanie, poważne piśmo naukowe

Biblioteka Samokształceniowa (Naukowa).

Zamieszcza artykuły naukowe ze wszystkich gałęzi wiedzy i nauki w jednej części; w drugiej książkowe; dzieła i studia oświeceniowe, tworzące z czasem prawdziwą ośrodek biblioteki każdego inteligentnego osobnika.

Treść nr. 16. z 15. sierpnia 1904. „O różnych rodzajach promieni“ przez H. Montona (Dok.). — Włodzimierz Spisowicz (Kartki z dziełowej naszej krytyki literackiej) W. Feldmana. — Ze świata techniki i przyrody (z inż. inżyniera i inż. skiego). — Ruch społeczeństwa“ według książki Karola Gid'ea, opracował Wojciech Szukiewicz. — „Pojęcia i teoria chemii“ (dalszy ciąg) przez Dra Ludwika Brunera.

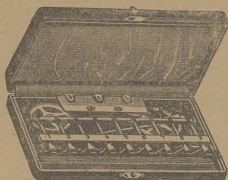
Biblioteka wychodzi dwa razy na miesiąc obejmo-cz 6 arkuszy drugo wielkiego formatu (96 stron) każdy numer.

Warunki prenumeraty na prowincyi: Kwartalnie 2 rb. półrocznie 4 rb. Rocznie 8 rb. Redakcyi St. Kucharski. Warszawa. Nowy Świat 37.

Prenumerata kwartalna 2 ruble.

Adresy: Lwów, Księgarnia narodowa, Akade-micka 8. cena w Lwowie rocznie 18 K, półrocznie 9 K, kwartalnie 4 K 50 h. z przesyłką 21 K rocznie — kwartalnie 5 K 25 h.

Numera okazowe gratis.

„Adix“

najlepsza, najmniejsza, najprostsza i najtańsza maszyna do dodawania.

Maszyna ta „Adix” skonstruowana, aby umożliwić każdemu nabytciu za niską cenę maszyny do dodawania, któraś mu odejść nużącą i denerwującą pracę dodawania.

Zapomocą maszyny „Adix” może każde dziecko, które zna liczby od 1 do 9, natychmiast dodawać najdłuższe kolumny cyfr zupełnie bez błędów i to bez względu na to, czy kolumny te siębiegają się z 1, 2, 3, 4, 5, lub więcej miejsc, do czego używać się musi rutynowych, zanudzących i drogiego urzeczników.

„Adix” maszyna waży razem z ozdobnym etui około 250 gr., jest 15 cm. długa, 8 cm. szeroka, i 2 cm. wysoka, z talowścią więc można ją nosić w kieszeni. Cały mechanizm jest otwarty i dostępny dla oka.

Cena maszyny koron 20.

Wysyłka za pobraniem albo za poprzednim nadesłaniem gotówki.

Za doskonałe funkcjonowanie maszyny „Adix” przyjmuję roczną pełną gwarancję i obowiązuję się maszynę przysłać napowrót, jeżeli temu prospektowi nie odpowie.

J. Kuhn, Agencja handlowa, Łwów, ul. Królowej Jadwigi 19.

Bardzo

zdolny mechanik, egzaminowany maszynista, obznajomiony dokładnie z oświetleniem elektrycznym, dobry rysownik, władający językiem polskim, ruskim, czeskim, niemieckim, długoletni samodzielnym maszynistą w cukrowni Tłumaczki, z powodu zwinienia tejże fabryki, poszukuje posady weźmiemistrza, lub maszynisty w fabryce maszyn cukrowni w Galicji lub Królestwie.

Zgłoszenia przyjmuje Fr. Tuzinkiewicz mechanik w cukrowni w Tłumaczki.

Najtańsza siła motoryczna

58

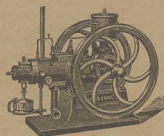
50% oszczędności.

Oryginalne szwedzkie

30

Motory i lokomobile

„AVANCE“

pedzone ben-

zyna, nafta,

spirytusem

lub

surową

ropą

dostarczają

Chylewski, Kruby i Ska

Biuro techniczne i Zakład instalacyjny

Adr. tel.: Chylewski, Lwów.

65

Łwów, ul. Kopernika 1. 15 a.

Dla amatorów fotografii!

Do nabycia tanio

Stereoskopowy znakomity

Aparat fotograficzny - -

Steinheila

magazynowy na 12 klisz 9/18

z matówką i kasetką, ze statywem

lub bez.

Blizsza wiadomość w Admin. Przemysłowca.

Inż. A. Elliot i chemik Dr. M. Ellenfeld

Biuro patentowe

Berlin 1906 — Marienstrasse 28.

Patenty na wszystkie kraje i ochrony wzorów wyrobów są jak najszybciej. 81

Hygieniczne tuki „Primus“

z wata preparowaną chem. „Optimus”, usuwającą istotnie nikotyny z dymu tytoniowego, co odnośnie badania chemicznego stwierdziły, wyrabiane z oryginalnej bibułki francuskiej „ABADIE” i egipskiej są ostatnim wyrazem wysiłku na polu higieny palenia. Do nabycia w fabryce tutek „PRIMUS” Lwów, ul. Mickiewicza 2. 50

Technik

z ukończonym wydziałem budowy maszyn w krakowskiej wyższej szkole przemysłowej — władający dobrze i biegle językiem niemieckim, poszukuje odpowiedniego swym studiom zajęcia. Wiadomość dla S. W. w Admin. stracy „Przemysłowca”.

Dostarcza

różne maszyny parowe

Lokomobile i statki benzynowe, gazowa przechodzone w dobrym stanie, także nowe po najniższych cenach. Blizsza wiadomość: Jan Kolbuszewski w Bełzie p. w m. 51

Każdy może osiągnąć dochody

wysoko jako zastępca mojej firmy. Warunki nadzwyczaj korzystne. (Także jako zajęcie poboczne) Szczegóły bezpłatnie. Oton Thoma, Stuttgart, Reinsburgstr. 61.

64

Specjalny skład

33

LINOLEUM i CERAT

Łwów, ul. Sykulska 1. 2.

Poleca wyroby LINOLEUM (kerkowie) jako: Chodniki do biur i pokoi jadalnych, dywany pod stół, przedziałki przed umywalką, Okrasy na stół, fasy (tischclieffery) na stół, Konsole, Kredensy i tp. Ceraty na stół kuchenne, na obie strony da użyć.

SPECYALNOŚCI: Na ceracie ręcznie malowane pasy (serwetki podłżne), tabeleki na facy i szafki, szczotkarki i t. p. — Wykładanie całych przestrzeni gładkim linoleum lub deseniami.

SPECYALNY CENNIK NA ŻĄDANIE.

52

34

Sokolnicki & Wiśniewski

20

BIURO ELEKTROTECHNICZNE

Akademicka 18.

ŁWÓW.

Telefon Nr. 665.

Adres dla depeszy: Grom, Lwów.

Pierwsze wieksze krajowe przedsiębiorstwo robót elektrotechnicznych.

W roku 1903 zainstalowano we Lwowie przeszło 2500 lamp żarowych.

Projekty, porady techniczne i kosztorysy bezpłatnie.

45

Technik

z ukończonym wydziałem budowy maszyn w krakowskiej wyższej szkole przemysłowej — władający dobrze i biegle językiem niemieckim, poszukuje odpowiedniego swym studiom zajęcia. Wiadomość dla S. W. w Admin. stracy „Przemysłowca”.

Dostarcza

49

różne maszyny parowe

Lokomobile i statki benzynowe, gazowa przechodzone w dobrym stanie, także nowe po najniższych cenach. Blizsza wiadomość:

Jan Kolbuszewski w Bełzie p. w m. 51

Wzrost techniki

w biurze technicznym, handlowym lub przemysłowym.

Wiadomość pod S. N. w Redakcyi „Przemysłowca”.

Do nabycia we wszystkich księgarniach i w Administracji „Przemysłowca”

„PERPETUUM MOBILE”

Popularny opis pomysłowych, nader zajmujących jednakowoż bezskutecznych konstrukcji wynalazczych na „wieczyste ruchadlo” — 21 rycin w tekście.

Napisał: EDMUND LIBAŃSKI.

ROZDZIAŁ I.: Materium przyrody — Egipt, Arabia, średniowieczna Europa — czarna i biała magia — astrologia i alchemia — kamień filozoficzny, trykuta złota — eliksir życia — pożądanie złota — współczesne słowiarstwo alchemików — Strindberg i Sar Peladan — mistrz mistrzów — wirowanie światła i ruch wieczny — najdawniejsze idee o Perpetuum mobile.

ROZDZIAŁ II. Na dworze Augusta II. — Orpheus i tajemnicze koło — „Perpetuum mobile” — orzeczenie komisji — zadawająca próba. — Markiz Worcester. — Bakon. — Biskup John Wilkins i jego dzieło — prawo zachowania energii — nagroda akademii francuskiej — 50.000 franków za „Perpetuum mobile”. — Zassa entropii i tajemniczy plyn.

ROZDZIAŁ III.: „Perpetuum mobile” Sir Williama Congreue — koła wodne — zbudzenia cięłarkami — ruch nieustanny przy pomocy dźwigni — gonitwa za perpetuum mobile — żywot w pogoni za zbudzeniem — biografia wynalazcy — „perpetuum mobile” i Edison — ciał wystawy paryskiej w r. 1900.

ROZDZIAŁ IV.: Niesco o wynalazkach i wynalazcach. — Przypadek, praca i geniusz. — Łatwe odkrycia. — Galwan i Newton. — Perpetuum mobile z miechem. — Pomysł elektromagnetyczny Hickena. — Induktor o nieustannem działaniu. — Nieuleczalne złudzenie. — Długoletnie perpetuum mobile. — Recepta na wynalazek.

ROZDZIAŁ V.: Wiecznie działająca sprężyna. — Wahadło magoetyczne. — Ruchadło F. G. Wood wada. — Horacy Wickham i jego maszyna Perpetualmotion. — Wieczyste ruchadło Kincleya. — Ferguson i zagadka jego koła. — Ruchy wieczyste. — Królestwo molekuł. — Materja promienista. — Istotne „Perpetuum mobile”.

Cena 1 korona.

Ogłoszenie.

Niniejszem podajemy do powszechnej wiadomości, że nauka w krajowej szkole tkackiej w Gorlicach rozpoczyna się w dniu 1. września br.

Szkola ma za zadanie kształcić młodzież na zawodowych tkaczy. Nauka trwa dwa a wględnie trzy lata i jest bezpłatna. Uczeń, który nabawił tyle wprawy, że umie wykonać towary tkackie na sprzedaż, otrzyma pewne wynagrodzenie. Oprócz tego uczniowie ubodzy są pini, mogą otrzymać 6 do 10 koron miesięcznie byleżem zapomogli na utrzymanie, zaś po pomyślnem ukończeniu nauki mogą za staraniem Zarządu szkoły, otrzymać z Wys. Wydziału krajowego zapomogę na sprawnienie sobie warsztatu i potrzebnych przyrządów. O pracę dla uczniów, którzy ukończą naukę staro Zarząd szkoły.

Do nauki może być przyjętym uczeń, jeżeli ukończył szkołę ludową i przynajmniej 13-ty rok życia.

Kto nie ukończył szkoły ludowej ma udowodnić, że w inny sposób nabawił wprawy w czytaniu i pisanu.

Zapisywać można uczniów zwyczajnych od 1-go do 30-go września, przyczem zwraca się uwagę, że zgłoszenia późniejsze uwzględnione nie będą. Zgłoszenia o przyjęcie ucznia należy podawać do Zarządu warsztatu.

Wszelkich bliższych wyjaśnień tak co do przyjęcia jak również i trwania nauki udzieli instruktor zakładu p. B. Gesiecki.

Zarząd krajowej szkoły tkackiej.

Wilhelm Sknurzył

Lwów — Rynek 1. 9.

Pracownia artystyczno-brzawnicza pedzona motorem elektrycznym wykonuje: Kościelne kielichy, Monstrancje, Krzyże, Pająki, Lampy, Licharze i t. p. wyroby galanterijne. 56

L. 27561/404.

Ogłoszenie licytacji.

Zarząd miejskiego Zakładu wodociągowego we Lwowie rozpisuje niniejszem licytację ofertową na dostawę węgla kamiennego na rok 1905, względnie pierwsze miesiące 1906, a mianowicie:

- 1) 140 wagonów węgla kamiennego dla stacji pomp wodociągowych w Woli Dobroszańskej z dostawą loco stacya koła, Gródek.
- 2) 50 wagonów węgla kamiennego dla stacji pomp wodociągowych we Lwowie, loco zakład maszynowy przy ul. Zielonej we Lwowie.
- 3) 100 wagonów węgla kamiennego dla zakładu maszynowego rzeźni miejskiej we Lwowie loco stacya kolejowa „Lwów, rzeźnia miejska”.

Warunki licytacyjne można otrzymać w miejskim Zakładzie wodociągowym.

Otwarcie ofert dnia 25. września 1904 o godz. 12. w południe w III. Departamencie Magistratu.

Aleksandrowicz

dyrektor m. zakładu wodociągowego

Patenty

na wynalazki wyjednywa

inż. St. Dzbański

Wiedeń, Sindengasse Nr. 2.

Międzynarodowe biuro patentowe. 65

Poszukuję obznajomionych z fabrykacją wapna hydraulicznego. Wiadomość Jan Bromilski we Lwowie.

98 **HALA - - - 46**
AUKCYJNA

najtańsze źródło zakupu

PODEJMUJE SIĘ SPRZEDAŻY

WSZELKICH PRZEDMIOTÓW

WAŻNE DLA ZMIENIAJĄCYCH

POBYT — W KONKURSACH

LIKWIDACYACH - - - - 65

LWÓW. — PASAŻ MIKOŁASZA.

Fabryka kamienia sztucznego i dachówek

Stow. zarej. z ograniczoną poręką

WE LWOWIE

poleca

27

14

z gliny:

dachówki najlżejsze z gliny odmulonej, dreny, cegły do sklepień.

z kamienia sztucznego:

plytki posadzkowe m² K 2 60
plyty chodnikowe m² „ 3”
plyty marmurowe (terasso) m² „ 6”

Centralne biuro fabryki w gmachu Banku hipotecznego, telefon 396 65

70 **MASARNIA** 32

Franciszka Ichniowskiego

WE LWOWIE

ul. Batorego 1, 4 chłk W-go Sniekiego

roleta 85

Szynki

uznane ogólnie za najlepsze w smaku

oraz

wszelkie inne wędliny

niezrównanej dobroci

również wielki zapas smalcu i słoniny.

95 **Józef Flamm, Lwów** 43

ul. Gradecka 1. 39.

Skład maszyn i narzędzi rolniczych

ARTYKUŁÓW TECHNICZNYCH

kas ogniowatych, sikawek pożarnych, pomp studziennych i budowlanych.

Specjalna fabryka siemników „PRZYSZŁOŚĆ” maszyn do wysiewu sztucznego nawozu i kombinowane, patent „Pracner”.

Części składowe do tychże maszyn na składzie.

55